

Jak se může učitel podílet na rozvoji řeči žáků na 1. stupni

KOMUNIKACE

- **Předpoklady vnitřní**

— sluch, zrak, IQ, CNS,
fyzicky v pořádku mluvidla –
orgán i funkce –
pohyblivost, svaly

- **Podmínky vnější** –

podnětné prostředí –
rodina, škola, virtuální svět

- **Rozdělení** – verbální,
neverbální, paralingvistické
prvky

- **Prvky komunikace a
komunikační vzorce**

ROVINY ŘEČI

1) Foneticko
fonologická = zvuková
= výslovnost

2) Lexikálně
sémantická = obsahová
– slovní zásoba
= aktivní + pasivní

Pragmatická = praktická
- využití jazyka

Morfologicko syntaktická
= gramatická – tvary slov
a skládání vět -VYUŽITÍ
SLOVNÍCH DRUHŮ,
JAZYKOVÝ CIT

PRVKY KOMUNIKACE

NEVERBÁLNÍ

- natočení se, úroveň postoje, oční kontakt, výraz, mimika

PARALINGVISTICKÉ

- melodie, tón, hlasitost, rychlost, slovní vata

VERBÁLNÍ - Obsah komunikace – srozumitelnost

<https://www.youtube.com/watch?v=47ZTKr5RV3s>

ROLE UČITELE

- Rozvíjí předpoklady
 - zrakové a sluchové vnímání, paměť
- Zajišťuje optimální podmínky ve škole a inspiruje rodiče
- Poznává a rozvíjí svoji komunikaci ve všech oblastech – učíme se nápodobou
 - Poznává a rozvíjí svoji komunikaci ve všech rovinách – výslovnost, slovní zásoba, využití, jazykový cit.
 - Využívá maximálně vlastní funkční prvky komunikace.
 - Minimalizuje rizika – vychází ze znalosti vývoje dítěte

ARTIKULAČNÍ CVIČENÍ

Cíle:

1) POHYBLIVOST

2) SÍLA

<https://www.logopedonline.cz/logopedicke-pomucky/cviceni-ke-stazeni/>

- Jazyk – špička, kořen, strany
- Rty
- Zuby
- Mimické svaly
- Patrohltanový uzávěr

Př.- STRAVOVÁNÍ

= ŽVÝKÁNÍ, POLYKÁNÍ

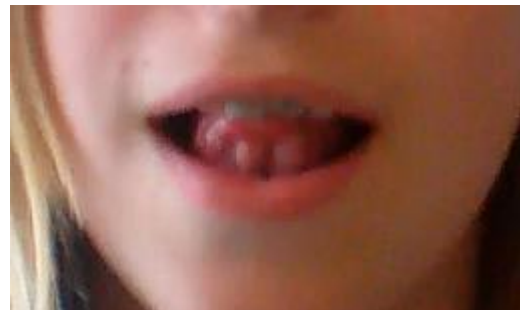
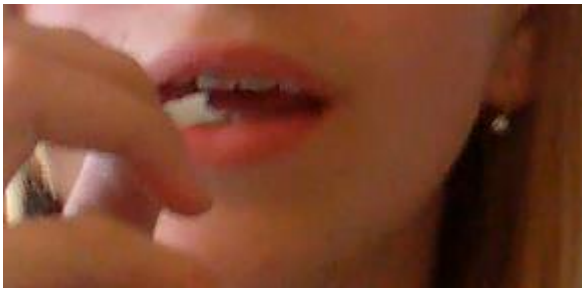
– jídlo se slupkou, kůrkou, nemleté maso, používání lžičky a hrnečku

Hry s mluvidly při výuce písmen, čísel,

Ž, Š, Č – písmena s háčkem – hlásky se vyslovují s našpulenými rty – udělám háček ze rtů – představíme si rybník a ryby – uděláme pusinku – našpulení – kapřík - **ŽUŽLÁ**

Kapřík vcucne červíka – dáme dětem do pusy křupku a ony ji obejmou

Výslovnost

DECHOVÁ CVIČENÍ

• VÝDECH

- prudký
- pozvolný
- krátký
- dlouhý

• NÁDECH

- do břicha – plný
- krátký- dýchání jako pejsek

• ČINNOSTI

bludiště, přefukování,
"flusačka", košíčky s
balónky

<https://clanky.rvp.cz/clanek/r/PBAA/6613/CVICENI-PRO-SPRAVNE-MLUVENI.html/>

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

<https://www.databazeknih.cz/knihy/logopedicka-prevence-147580>

- **Sluchová pozornost**

- reaguj na hlásku, zvuk, slovo
- je to stejné / není / v čem je to jiné

- **Sluchová diferenciaci**

- je to stejné / v čem je to jiné
- co mají společného slova ´vana, vosa, víc
- kde je rozdíl – vosa/kosa, Jana/Hana, les/pes

- **Sluchová paměť** -

krátkodobá, dlouhodobá

- zvuky, slabiky, slova, věty
- přesně/svémi slovy
- rýmy/verše
- Hra - Na výlet si vezmu.....
- **PROLOŽKY NA VAJÍČKA.**

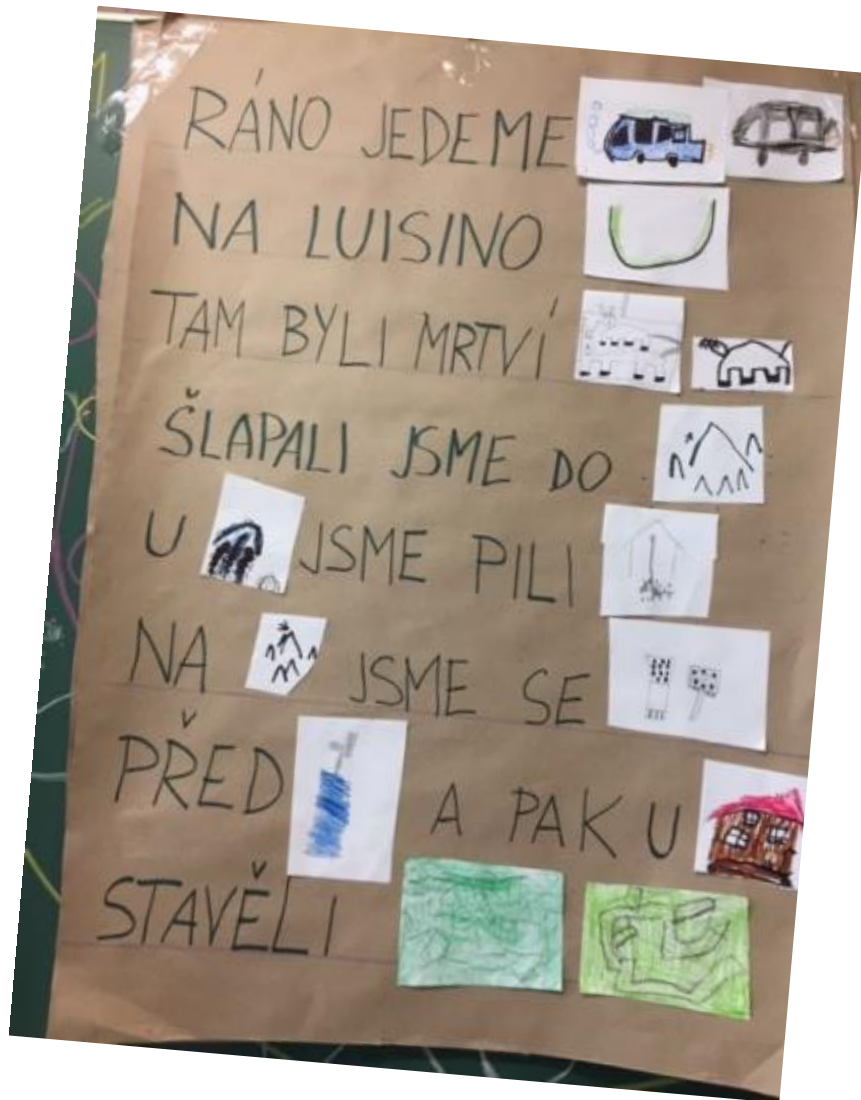
- **Fonematický sluch**

- sluchová analýza, syntéza př. L-e-s, ko-lo-běž-ka, jaká je první hláska,....

- **Hry: PRUŽINKY, ODEZÍRÁNÍ**

Zvýrazním danou jednu hlásku intonací nebo artikulačně.

Gramatika - tvary slov, skládání vět, rozvíjení jazykového citu

Kdy, jak, proč na věty?

Přirozenost celých
vět?

Současný svět a
zkracování, jazykový
cit ??

Rozvoj slovní zásoby, vyjadřovací obratnosti a automatizaci hlásky

SLOVNÍ ZÁSoba

- aktivní / pasivní / tematická
/Myslím si slovo/ zvíře které začíná na písmeno.. (slova ve kterých je v) - dítě se dále ptá- má peří? je to živé?..

AUTOMATIZACE

- básničky, říkanky, malované čtení s výskytem hlásky

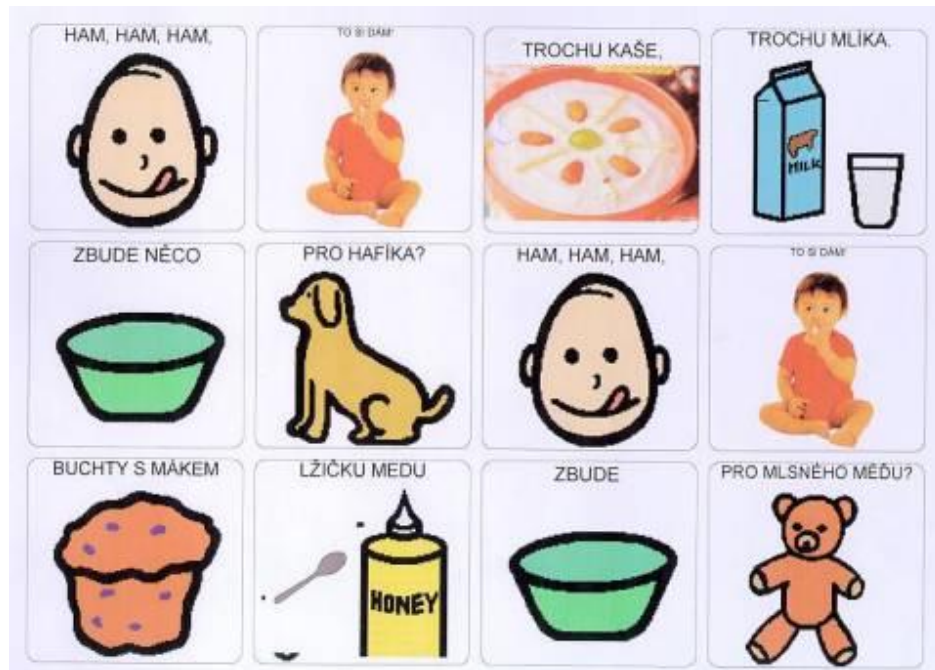
OBRATNOST

- umět reagovat, zařazovat slova se souhláskovými shluky, jazykolamy

FIXACE HLÁSKY

- pravidlo nejmenší fyziologické námahy = podobné nebo blízké místo a způsob tvoření hlásky - **opakování slova, kde si vedlejší hlásky „pomáhají“ téhož**
- **víc** nebo méně - pokládáme otázky k obrázkům domina – je tu víc nebo méně (fixujeme c ve spojení s hláskou i, která podporuje správné nastavení mluvidel pro C)

Využití rodného jazyka

Novinky dnešní doby

- Angličtina a cizí jazyk v dětském věku
- Znakování batolat
- Piktogramy v MŠ
- PC a zkratky, AJ výrazy
- Tolerance ??????

INKLUZE

Je možná, pokud mám
podmínky – vnější i vnitřní

Vnější = DOPORUČENÍ

- Pouze SPC a PPP
- Podpůrná opatření 2. až 5.st NFN
- PLPP, IVP
- Spolupráce s rodiči

Vnitřní = osobní

- Chuť, studium, seberozvíjení, CNS

DALŠÍ SPOLUPRÁCE BEZ DOPORUČENÍ

Klinický logoped,
psycholog – MZ

SRP – terénní
pracovníci

Terapeuti

Soukromí logopedi

Lékaři – ORL,
neurologie,....

METODY, FORMY, POMŮCKY

- Dechová cvičení
- Gymnastika mluvidel
- Vyprávění, říkadla,...
- Individuální
- Skupinová
- frontální
- Pexesa, kostky, hračky, bonbony, jedlý papír, bublifuky, flétničky, pracovní listy, karetní hry, lžičky, jedlé pomůcky, VYROBENÉ POMŮCKY
– **KLAPAČKA = NEBE, PEKLO, RÁJ**

<https://www.youtube.com/watch?v=79rReys1Nuo>

LOGOPEDIE V MŠ A ZŠ

Ideální stav - prolínout do **všech činností**

PŘEDPOKLADY

- cíl – proč to dělám, čeho chci dosáhnout
- odborné vědomosti
- komunikační dovednosti – znalost prvků komunikace
- efektivní sledování – pozorování
- flexibilní tvořivý přístup

CÍL

- Konkrétní
- Sledovatelný
- Motivující
- Navazující
- Dosažitelný
- Orientační diagnostika
- Gymnastika mluvidel
- Rozvoj slovní zásoby
- Sluchové rozlišování
- Trénování sluchové paměti,.....

ODBORNÉ VĚDOMOSTI

- z vývojové psychologie
- z pedagogiky, didaktiky a metodiky
- z logopedie

Vývoj hlásek a jejich výslovnost

1) Závěrové –
p,b,m,t,d', t',ň,k,g

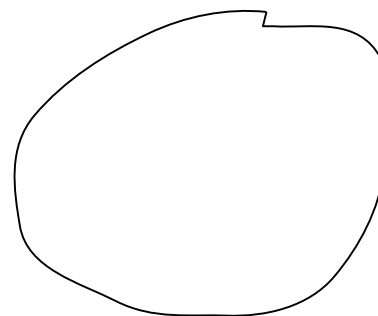
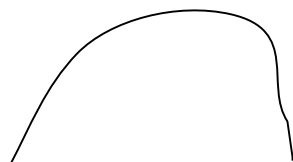
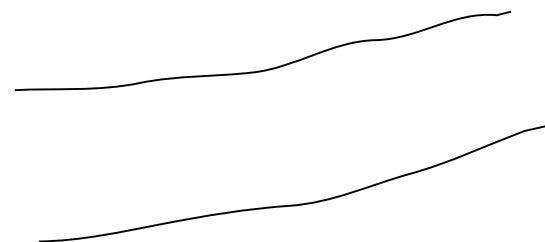
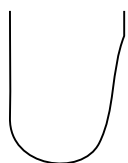
3) Polozávěrové a
úžinové se zvláštním
způsobem tvoření –
c,č,dz,dž,l,r,ř

2) Jednoduché úžinové
– f,v,j,h,ch,s,z,š,ž

- Takto to uvádí
Ohnesorg a
Pačesová 1974

GRAFOMOTORIKA A ŘEČ

Byl jeden.....na
...pod...ve.....

TVOŘIVÝ PŘÍSTUP

Na základě sledování přizpůsobím

- Cíl
- Činnost
- Prostředí
- Vlastní komunikaci

<https://ucimesevenku.cz/>

HRA A JEJÍ VYUŽITÍ

- **Individuální**
- **Párové**
- **Týmové**

- Na něco, někoho – napodobivá
- S něčím, někým
- S pravidly
- Opakovaná
- Tvořivá

Je zábava hra??

Obsahuje zábava komunikaci?

TVOŘIVÉ VYUŽITÍ "OBYČEJNÉ" HRY

OVOCNÝ KOŠ

Počet hráčů : libovolný počet

Pomůcky : židle (o jednu méně než je účastníků)

Doba trvání : 40 minut

Provede se rozpočítání účastníků hry, kteří sedí na židlích v kruhu, různými druhy ovoce, a to střídavě. Např. jablka, hrušky, třešně, švestky, atd. Jeden hráč se postaví doprostřed kruhu a vyvolává jednotlivé druhy ovoce, přičemž si ti hráči (druh ovoce), kteří byli vyvoláni musí navzájem vyměnit místo. Hráč, který stojí uprostřed, se snaží zaujmout volnou židli. Ten, na kterého židle nevybyla, musí vyvolávat. Vyvolá-li "OVOCNÝ KOŠ", vymění si místo všichni hráči

JAK JI VYUŽIJEME PRO ROZVOJ ŘEČI ?.